

Grästorps kommun

Mål och riktlinjer för Grästorps kommuns minoritetspolitiska arbete

Dokumenttyp: Riktlinje

Datum: 2022-09-07 § 171

Diarienummer: KS 2022/340

Fastställd av: Kommunstyrelsen

Dokumentansvarig: Kommundirektör

Inledning och bakgrund	3
Syfte	3
Lagkrav	4
Vision för Grästorp kommun och dess medborgare	5
Att leva upp till lagstiftningen	5
Nationella minoriteters rättigheter inom och utanför förvaltningsområden	5
Kartläggning av nationella minoriteter och minoritetsspråk i Grästorps kommun	5
Mål	6
Riktlinjer för att nå målet	6

Inledning och bakgrund

Sverige har fem erkända nationella minoriteter; judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Samtliga grupper har bott i Sverige under lång tid och har därmed en långvarig anknytning till nationen. De nationella minoriteterna och deras minoritetsspråk har en särställning i det svenska samhället där deras kultur och språk är en del av Sveriges gemensamma kulturarv. Dessa fem minoriteter har därmed särskilda rättigheter som skiljer sig från övriga befolkningsgrupper i Sverige. De nationella minoriteterna ska ges möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Deras språk jiddisch, romani chib, samiska, finska och meänkieli har en särställning i Sverige. Religion, språk, traditioner och kulturarv är viktiga delar av nationella minoriteters identitet.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (SFS 2009:724) trädde i kraft 1 januari 2010 och innebär att kommuner ska säkerställa att de fullgör sina skyldigheter i förhållande till minoritetsgrupperna i Sverige. Den 1 januari 2019 reviderades lagen så att rättigheter och skyldigheter stärktes ytterligare. Kommuner och regioner är skyldiga att anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete och dessa ska på begäran kunna lämnas ut till den myndighet som har uppföljningsansvar för lagen. Skyldigheterna omfattar att kommunen ska informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter och samråda med representationer för minoriteterna i frågor som berör dem. Kommunen ska främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur, särskilt minoritetsspråket och barns utveckling av kulturell identitet. Lagen innebär ett grundskydd för nationella minoriteter och ger förstärkt skydd för minoriteter inom rikets s.k. förvaltningsområden vilket är geografiska avgränsade områden vilka har en hög andel bosatta minoriteter.

Grästorp kommun utgör inget förvaltningsområde och omfattas därmed endast av kravet på grundskydd.

Syfte

Riktlinjerna är framtagna för att säkerställa att alla verksamheter i Grästorps kommun efterföljer nationella minoriteters rättigheter och lever upp till nationell och internationell lagstiftning om de nationella minoriteterna och minoritetsspråk. Riktlinjerna beskriver aktuell lagstiftning, nationella minoriteter och minoritetsspråk i Grästorps kommun och vad verksamheterna ska arbeta med för att säkerställa att lagstiftningen upprätthålls. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att riktlinjerna efterföljs samt samordna kommunens arbete för att skydda de nationella minoriteternas rättigheter och främja deras möjligheter att utveckla sitt språk och sin kultur. Riktlinjerna för Grästorps kommuns arbete med nationella minoriteter och minoritetsspråk innehåller en redogörelse av lagstiftningen, kartläggning av nationella minoriteter och minoritetsspråk i Grästorps kommun och hur kommunen organiserar arbetet för att uppfylla grundskyddet för nationella minoriteter.

Lagkrav

Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska kommuner anta mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete. Som grund till Grästorp kommuns riktlinjer för de nationella minoriteternas rättigheter ligger lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk (2009:724), språklagen (2009:600), bibliotekslagen (2013:801), skollagen (2010:800), socialtjänstlagen (2001:453) och diskrimineringslagen (2008:567).

Minoritetslagstiftningen. Lagen beskriver vilka rättigheter som de nationella minoriteterna har i hela landet och inom de speciella förvaltningsområden som finns för finska, meänkieli och samiska.

Språklagen konstaterar att den som tillhör en nationell minoritet ska ha möjlighet att lära sig, utveckla och använda sitt minoritetsspråk.

Bibliotekslagen slår fast att nationella minoriteter är en av prioriterade grupper som biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt.

Skollagen slår fast att förskolan ska medverka till att barn med ett annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål och att förskolan ska bidra till att ett barn som tillhör de nationella minoriteterna får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet. I skolan ska en elev som tillhör någon av de nationella minoritetsgrupperna erbjudas (10 kap 7 §) modersmålsundervisning i sitt nationella minoritetsspråk.

Socialtjänstlagen slår fast att kommuner ska verka för att det finns tillgång till personal som talar finska, meänkieli och samiska där det behövs för omvårdnaden av äldre personer.

Diskrimineringslagen har som ändamål att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter inom flera samhällsområden oavsett till exempel etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk säger att kommuner ska informera de nationella minoriteterna om deras minoritetsrättigheter. Vidare ska kommuner samråda genom strukturerad dialog med de nationella minoriteterna i frågor som berör dem. Kommuner ska främja barns och ungas inflytande. Därutöver ska kommuner genom aktiva åtgärder och handlingar främja och stödja nationella minoritetsspråkens och kulturens fortlevnad. Kommuner ska ta fram mål och riktlinjer i det minoritetspolitiska arbetet.

Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk beskriver nationella minoriteters rättigheter. Den ringar in fem rättighetsområden:

1. Information om rättigheter.
2. Skydda och främja minoriteters språk och kultur.
3. Ge minoriteter inflytande i frågor som rör dem.
4. Äldreomsorg på minoritetsspråk.
5. Användning av minoritetsspråk i myndighetskontakter

Vision för Grästorp kommun och dess medborgare

Ett minoritetspolitiskt arbete bidrar till att uppfylla Grästorps kommuns vision ” Vi välkomnar framtiden, vi välkomnar förändring, vi välkomnar dig.” Som säger att vi ska alltid vara en öppen och välkomnande kommun, mot varje enskild individ, varje företag och varje organisation som vi möter. Tillsammans ska vi skapa en meningsfull framtid. Vi ska vara lärande, och kreativt ta oss an framtidens möjligheter med glädje och dynamik. Vi ska göra det omöjliga möjligt varje dag.

Att leva upp till lagstiftningen

Syftet med riktlinjer för minoritetspolitiskt arbete är att svara mot de skyldigheter som lagstiftningen garanterar för nationella minoriteter. Syftet med riktlinjerna är också att definiera hur Grästorps kommun ska arbeta för nationella minoriteters rättigheter samt hur ansvaret är fördelat.

Nationella minoriteters rättigheter inom och utanför förvaltningsområden

I Sverige finns förvaltningsområden för minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska. Ett förvaltningsområde kan beskrivas som ett administrativt område och intresserade kommuner och regioner kan ansöka hos regeringskansliet om att få ingå i ett eller flera förvaltningsområden. Utöver de rättigheter som omfattar samtliga nationella minoriteter finns särskilda rättigheter som gäller inom förvaltningsområdena för minoritetsspråken finska, meänkieli och samiska. Grästorps kommun ingår inte i något förvaltningsområde.

Kartläggning av nationella minoriteter och minoritetsspråk i Grästorps kommun

I dags läget verkar det som ingen Grästorp invånare upplever sig tillhöra en nationell minoritet och som använder sig av minoritetsspråk.

Judar Det finns ingen judisk församling eller förening i Grästorp. Närmaste församling finns i Göteborg. Jiddisch är det nationella minoritetsspråket för judar i Sverige. I nuläget är det ingen elev som har modersmålsundervisning på jiddisch och ingen har ansökan har kommit in de senaste åren. Grästorps kommun har ingen kontakt med medborgare som tillhör denna minoritet och är bosatta i Grästorp. Inga äldre har i kontakt med biståndshandläggare efterfrågat omvårdnad på jiddisch. Biblioteket har ingen efterfrågan på utlån av litteratur eller media på jiddisch.

Romer Det finns ingen romsk förening i Grästorp. Närmaste föreningen finns i Göteborg. Romani chib är det nationella minoritetsspråket för romer i Sverige. I nuläget är det ingen elev som har modersmålsundervisning i romani chib och ingen har ansökan har kommit in de senaste åren. Grästorp kommun har ingen kontakt med romska minoriteter som tillhör denna minoritet och är bosatta i Grästorp. Inga äldre har i kontakt med biståndshandläggare efterfrågat

omvårdnad på romani chib. Biblioteket har ingen efterfrågan på utlån av litteratur eller media på romani chib.

Samier Det finns ingen samisk förening i Grästorp. Närmaste förening är i Göteborg. Samiska är det nationella minoritetsspråket för samer. I nuläget har ingen elev modersmålsundervisning i samiska och ingen har ansökan har kommit in de senaste åren. Grästorp kommun har ingen kontakt med personer som tillhör denna minoritet och är bosatta i Grästorp. Inga äldre har i kontakt med biståndshandläggare efterfrågat omvårdnad på samiska. Biblioteket har ingen efterfrågan på utlån av litteratur eller media på samiska.

Sverigefinnar I Grästorp finns ingen finsk förening. Närmaste förening är i Trollhättan som också är ett särskilt finskt förvaltningsområde. Finska är det nationella minoritetsspråket för Sverigefinnar i Sverige. I nuläget har ingen elev modersmålsundervisning i finska och ingen har ansökan har kommit in de senaste åren. Kommunen har i övrigt ingen kontakt med personer som tillhör denna minoritet och är bosatta i Grästorp. Inga äldre har i kontakt med biståndshandläggare efterfrågat omvårdnad på finska. Biblioteket har ingen efterfrågan på utlån av litteratur eller media på finska.

Tornedalingar I Grästorp finns ingen förening för tornedalingar. Närmaste förening är i Stockholm. Meänkieli är det nationella minoritetsspråket för tornedalingar. Ingen elev har modersmål i meänkieli eller ingen har ansökan har kommit in de senaste åren. Grästorp kommun har inte kontakt med personer som tillhör denna minoritet. Inga äldre har i kontakt med biståndshandläggare efterfrågat omvårdnad på meänkieli. Biblioteket har ingen efterfrågan på utlån av litteratur eller media på meänkieli.

Mål

Målet för Grästorps kommuns minoritetspolitiska arbete är detsamma som den nationella minoritetspolitikens mål, det vill säga att ge skydd för de nationella minoriteterna och stärka deras möjlighet till inflytande samt stödja minoritetsspråken så att de hålls levande.

Riktlinjer för att nå målet

Riktlinjerna är uppdelade på de fem rättighetsområden som återfinns i lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk vilka berör kommuner utanför förvaltningsområden;

1. Information om rättigheter.

Nationella minoriteter ska informeras om sina rättigheter i Grästorps kommun.

2. Skydda minoriteters språk och kultur.

Nationella minoriteter ska ges möjlighet att behålla och utveckla sin kultur i Grästorps kommun.

3. Ge minoriteter inflytande i frågor som rör dem.

Nationella minoritetsspråk ska skyddas och bevaras genom att erbjuda modersmål i grundskolan i Grästorps kommun.

Nationella minoriteter ska ges möjlighet till inflytande och delaktighet i frågor som berör dem i Grästorps kommun med ett särskilt fokus på frågor som berör barn och unga.

4. Äldreomsorg på minoritetsspråk.

Omvårdnad av äldre på minoritetsspråk erbjudas i den mån det finns personal som talar minoritetsspråk. Kommunen har inget ansvar att rekrytera omvårdnadspersonal med nationell minoritetsspråkkompetens men ska verka för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska, jiddisch, meänkieli, romani chib eller samiska där detta behövs i omvårdnaden av äldre människor.

5. Användning av minoritetsspråk vid myndighetskontakter.

Om det finns medarbetare som behärskar finska, meänkieli och samiska, och vill använda språket i tjänsten, ska kommunen erbjuda enskilda personer att använda språken vid muntliga och skriftliga kontakter som rör ett enskilt ärende.